

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

مهارت‌های بالینی مامایی در بلوک رایسان

تألیف:

دکتر زیبا تقی‌زاده

دکتری تخصصی بهداشت باروری

عضو هیأت ممیّنه رشته مامایی وزارت بهداشت و

درمان و معاون پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

فرزانه گلبنی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

عضو مستقیم فدراسیون بین‌المللی زنان و مامایی

FIGO

بیان بلوری

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

هایده هورسان

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

دانشجوی دکتری تخصصی بهداشت باروری

عنوان و نام پدیدآور	: مهارت‌های بالینی مامایی در بلوک زایمان/تالیف فرزانه گلبنی...[و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه رفیع، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۶۴۵ ص.: مصور(رنگی). جدول(رنگی). نمودار(رنگی).
شابک	: 978-964-987-755-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
بازداشت	: مولفان فرزانه گلبنی، زیبا تقی زاده، بیان بلور، هایده هورسان.
بازداشت	: چاپ دوم.
بازداشت	: وازنامه.
بازداشت	: کتابنامه.
موضوع	: آبستنی و زایمان -- دستنامه‌ها
موضوع	: Obstetrics -- Handbooks, manuals, etc.
موضوع	: مامایی -- دستنامه‌ها
موضوع	: Midwifery -- Handbooks, manuals, etc.
شناسه افزوده	: گلبنی، فرزانه، ۱۳۵۹ -
رده بندی کنگره	: RG۵۳۱/۸۷ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	: ۶۱۸/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۸۸۳۳۸

اندیشه رفیع
نام کتب علمی پزشکی

- نمایندگی های فروش:
- بابل کتابسرای اندیشه
 - مشهد کتابفروشی مجد دانش
 - معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 - کتابفروشی جهاد دانشگاهی
 - تبریز کتابفروشی شیرنگ
 - کتابفروشی بابک
 - شیراز
 - معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز
 - کرمان کتابفروشی پایپروس
 - ارومیه کتابفروشی شهر کتاب پزشکی
 - اردبیل کتابکده خیام
 - اهواز کتابفروشی رشد
 - خرم آباد کتابفروشی نشر و قلم
 - ملایر کتب پزشکی اطباء
 - گرگان کتابفروشی جلالی
 - کتابفروشی فانوس اندیشه
 - مشهد کتابفروشی کالج
 - مشهد کتابفروشی حکیم
 - کاشان خانه کتاب (سارپوک)
 - همدان کتابفروشی دانشجو
 - یاسوج خانه کتاب
 - یزد کتابفروشی آرمان
 - اصفهان کتابفروشی کیا
 - کتابفروشی پارسا
 - ایلام کتابفروشی رشد
 - کرمانشاه کتابفروشی دانشمند
 - زنجان کتابفروشی کسری
 - رشت کتابفروشی مژده
 - بروجرد کتابفروشی ولایت
 - بندرعباس
 - چهرم کتابفروشی کلبه کتاب
 - سنندج کتابفروشی دانشمند
 - ساری کتب علوم پزشکی

نام کتاب:	مهارت‌های بالینی مامایی در بلوک زایمان
تألیف:	فرزانه گلبنی - دکتر زیبا تقی زاده
ناشر:	ناشران اندیشه رفیع
طراح جلد و تنظیم صفحات:	منصور عیوضی اینانلو
نوبت چاپ:	اول (ویرایش دوم) ۱۳۹۶
تیراژ:	۳۰۰۰
لیتوگرافی:	ندای دانش
چاپ:	منصور
صحافی:	بعثت
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۷-۷۵۵-۶
بها:	۷۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: اندیشه رفیع

خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان شهدای ژاندارمری - مقابل
اداره پست - ساختمان ۱۲۶ - طبقه دوم تلفکس: ۶۶۹۵۰۳۹۳
تلفن: ۶۶۹۷۱۴۱۴ - ۶۶۹۷۰۵۱۷ - ۶۶۹۷۰۵۱۸

صحت و سقم مطالب این کتاب به عهده مؤلفین می‌باشد.

مامایی حرفه‌ای با تاریخ بشریست که همین موضوع اهمیت این حرفه را چندین برابر می‌کند. در جامعه جهانی اهمیت حرفه مامایی بر کسی پوشیده نیست شاید این حرفه نسبت به سایر حرفه‌های پزشکی مستقیم‌ترین ارتباط را بر سلامت خانواده عهده دارد. بلوک زایمان شاید به جرات بتوان گفت تنها بخش شاد و مرتبط با تولد زندگی در بیمارستان‌هاست و فضای این بخش با بخش‌های دیگر که بیماران بعضاً با مرگ دست و پنجه نرم می‌کنند قابل مقایسه نیست و همین موضوع مسئولیت مامایی را در حفظ فضای شاد سخت‌تر کرده است چرا که در بلوک زایمان همه اعضای خانواده فقط و فقط منتظر پیام‌های شاد هستند که در سایر بخش‌ها ممکن است این چنین نباشد، با وجود این همه مسئولیت گاهاً متوجه عدم توجه عزیزان مسئول در بیمارستان‌ها و ... و محدود کردن مامایی به انجام خدمات پرستاری در بخش‌های حتی غیر مامایی هستیم در حالی که برای همه دنیا مسجل است که این حرفه ماهیتی صددرصد مستقل از کادر پزشکی و پرستاری دارد و مشخصین و کارکنان این حرفه باید در خدمت مادران و نوزادان آنها تربیت و به کارگرفته شوند چرا که جامعه امروز ایران بیشتر از هر ... دیگری به تربیت مامای حرفه‌ای نیاز دارد و عدم توجه به این مسئله ما را متوجه زبان‌های بسیاری خواهد نمود. همان‌طور که امروزه می‌بینیم آمار زایمان به روش سزارین به شدت افزایش یافته که خود نشان‌دهنده کم‌رنگ کردن نقش حرفه مامایی، در تصمیم‌گیری مادر جهت انتخاب روش زایمان است و متأسفانه لطمه‌های بی‌شماری به خاطر این مسئله جامعه امروز ما متحمل شده است (کم‌رنگ شدن تغذیه با شیر مادر، اختلالات سوء تغذیه، افزایش اختلالات ارتباطی کودکان و اوبسوس ...). با طرح تحول نظام سلامت وزارت بهداشت گامی بزرگ در جهت بهبود وضعیت سلامت جامعه و افزایش آمار زایمان طبیعی برداشته شده که امید است با این طرح مشکلات ناشی از افزایش آمار سزارین در گذشته را تا حدودی بتوانیم جبران کنیم. ۱. ف زایمان تجلی‌گاه هنر مامایی و شاید بتوان گفت منزلگاه دوم همه ماماهاست مسئول است، ارتباط تنگاتنگ است مامایی با آینده مادر و نوزاده تازه متولد شده بر کسی پوشیده نیست شاید به راحتی بتوان گفت تربیت مامای باسواد مساوی است با داشتن جامعه سالم در فردا، پس با توجه به این امر یکی از مهمترین وظایف دانشگاه‌های علوم پزشکی تربیت مامای باسواد برای حفظ سلامت مادران، نوزادان، زوجین، دختران در سن بلوغ و زنان یائسه است، این طیف وسیع از جامعه عمده‌ترین آنها با تعامل بین پزشکان، ماماها و سایر حرفه‌های کادر درمان امکان‌پذیر است که هر کدام در راستای وظایف خویش به مردم خدمت رسانی می‌کنند.

این کتاب مجموعه‌ای با ابتکاری نوین است که در راستای نیازهای بخش بالینی و برای کمک به آموزش بالینی دانشجویان مامایی، پزشکی و سایر رشته‌های مرتبط تألیف شده است در چاپ جدید اصلاح شده که الگوریتم‌های مرتبط با هر مبحث و مطالب بالینی مورد نیاز دیگر اضافه گردد تا ان شاءالله گامی به سوی تکمیل منابع بالینی و تخصصی مامایی در آینده باشد.

لازم به ذکر است که از تمام عزیزانی که به هر نحوی به ما در تألیف این کتاب یاری رساندند از جمله پرسنل بلوک زایمان بیمارستان تأمین اجتماعی شهر سمنان و ماماها عزیز سرکار خانم‌ها نازنین سالمی، دلسوز احمدی گلزار، طریفه سید ابراهیمی، محمدرزاده و تمام عزیزان دیگر صمیمانه قدردانی کنیم.

فهرست مطالب

۱۷	پدمه: آشنایی با حرفه مامایی
۴۱	بخش اول / بلوک زایمان در بیمارستان
۴۲	فصل ۱ / آشنایی با اتاق زایمان و تجهیزات
۴۳	اتاق زایمان
۴۸	خصوصیات اتاق‌ها، بستر
۴۸	خصوصیات اتاق زایمان
۴۹	وسایل
۴۹	شرح وسایل الکتریکی
۵۵	شرح وسایل غیرالکتریکی اتاق زایمان - اندام عمل
۶۳	انواع وسایل و ابزار جراحی و اتاق زایمان
۷۹	نخ‌های بخیه
۸۱	کادر تخصصی بلوک زایمان
۸۲	کادر تخصصی بلوک زایمان
۸۳	فصل ۲ / کنترل عفونت در بیمارستان
۸۴	عفونت‌های بیمارستانی
۸۴	اهمیت کنترل عفونت
۸۷	انواع روش‌های گندزدایی، ضدعفونی و استریل فیزیکی و شیمیایی
۸۸	دستور العمل مربوط به سی‌اس‌آر (CSR)
۹۹	روشهای محافظت در برابر عفونت
۱۱۳	بخش دوم / روند کنترل لیبر و زایمان طبیعی و غیر طبیعی
۱۱۴	فصل ۳ / مکانیسم‌های لیبر طبیعی
۱۱۵	آغاز لیبر
۱۱۷	مراحل مختلف لیبر
۱۱۹	پاسخهای فیزیولوژیک مادر و جنین در آغاز لیبر
۱۲۱	عوامل مؤثر در پیشرفت لیبر
۱۳۱	حرکات اصلی بدن جنین

۳۵	فصل ۴ / پذیرش مادر در بخش زایمان و کنترل مرحله اول لیبر
۳۶	پذیرش در اتاق معاینه
۵۱	مراحل پذیرش مادر در بخش لیبر
۹۳	اداره مرحله اول لیبر
۳۳	فصل ۵ / روش‌های بی‌دردی دارویی و غیردارویی زایمان
۳۴	ماهیت و دلایل جسمی ایجاد کننده درد زایمان
۳۶	عوامل فیزیکی مؤثر بر شدت درد زایمان
۳۶	نقش فاکته‌ها و عوامل روحی روانی در ایجاد درد زایمان
۳۸	روش‌های کاهش درد زایمان
۳۸	روش‌های غیر دارویی کاهش درد زایمان
۴۰	آموزش روش‌های آمادگی برای زایمان بیدرد در دوران حاملگی
۴۴	تنفس در لیبر
۴۵	الگوهای تنفسی در مراحل مختلف لیبر
۴۷	آروما تراپی Aromatherapy
۴۷	آب درمانی
۵۰	تحریک الکتریکی عصب از طریق پوست (TENS)
۵۱	روش تزریق آب مقطر استریل داخل جلدی
۵۱	طب سوزنی
۵۲	طب فشاری Acupressure
۵۴	ماساژ
۵۶	فشردن متقابل (فشار در جهت خلاف Counterpressure)
۵۷	وضعیت‌های قرارگیری مناسب زانو هنگام لیبر و زایمان
۵۷	انواع وضعیت‌ها و حرکات‌های مناسب در هنگام لیبر و زایمان
۵۹	انواع وضعیت‌ها
۶۴	روش‌های دارویی در کنترل درد لیبر و زایمان
۶۶	انواع روش‌های دارویی
۶۶	انواع داروهای تسکین دهنده درد جهت ایجاد بی‌حسی و تسکین
۷۰	آنالژزی و ایجاد بلوک عصبی (منطقه‌ای) Regunal Analgesia
۷۸	فصل ۶ / اداره مرحله دوم و سوم زایمان
۷۹	اداره زایمان (مرحله دوم)

- اداره مرحله دوم زایمان بر اساس راهنمای بالینی ماماهاى نوزاد، زایمان و بهداشت مادران..... ۳۸۰
- فصل ۷ / اداره مرحله چهارم و پس از زایمان..... ۳۴۰
- مرحله چهارم زایمان..... ۳۴۱
- اداره مرحله چهارم زایمان..... ۳۴۲
- فصل ۸ / اورژانس‌های زایمان..... ۳۷۳
- پرولاپس بند ناف..... ۳۷۴
- زایمان قبل از موعد با پره ترم..... ۳۷۶
- زایمان پس از موعد یا پست ترم..... ۳۸۱
- آغشتگی مایع آمنیوتیک به مکونیوم..... ۳۸۵
- اختلال حجم مایع آمنیوتیک..... ۳۸۵
- زایمان سخت Dystocia..... ۳۸۹
- زایمان دوقلوئی..... ۴۰۹
- فشار خون در بارداری..... ۴۱۲
- مرگ داخل رحمی جنین (IUFD)..... ۴۲۲
- دکولمان جفت..... ۴۲۳
- جفت سرراهی..... ۴۲۶
- چسبندگی‌های غیرطبیعی جفت..... ۴۲۸
- مول هیداتیفورم..... ۴۳۰
- آنمی در بارداری..... ۴۳۱
- همو ویزولانس..... ۴۳۳
- زایمان در بیماران خاص..... ۴۳۸
- نکات مهم در مورد زایمان بیمارانی که داروی ضد انعقاد مصرف می کنند..... ۴۴۰
- احیای قلبی- ریوی در زن باردار..... ۴۶۴
- بخش سوم / نوزاد..... ۴۷۳
- فصل ۹ / پذیرش نوزاد و معاینات فیزیکی..... ۴۷۴
- اقدامات لازم در اتاق زایمان قبل و بعد از نوزاد تولد..... ۴۷۵
- تعیین آپگار..... ۴۷۶
- انجام مراقبت‌های معمولی و روتین در نوزاد سرخال و بدون علائم خطر..... ۴۷۷
- انجام عملیات احیا در نوزاد دارای علائم خطر..... ۴۷۷

۴۷۷.....	A. باز کردن راه‌های هوایی Air way
۴۷۹.....	B. تهویه تنفسی Breathing
۴۸۰.....	C. برقراری گردش خون Circulation
۴۸۱.....	D. دارو Drug
۴۹۳.....	پیشگیری از هیپوترمی و حفظ دمای بدن نوزاد
۴۹۵.....	تعیین سن حاملگی در نوزاد
۵۰۲.....	معاینه فیزیکی نوزاد
۵۰۳.....	بخش‌های مختلف ارزیابی نوزاد
۵۳۸.....	انواع حالات شبیهی
۵۵۳.....	بخش چهارم / پیوست ۱
۵۵۴.....	پیوست ۱ / لیست داروهای نجاتی
۵۵۵.....	لیست داروهای ترالی اورژانس احیا
۵۶۹.....	پیوست ۲ / فرمول‌ها و محاسبات دارو
۵۷۵.....	پیوست ۳ / اطلاعات دارویی، مایع درمانی و اصول تزریق و تزریقات
۵۸۳.....	مایع درمانی
۵۹۷.....	پیوست ۴ / سونداژ
۶۰۱.....	پیوست ۵ / سیستم اطلاعات بیمارستان
۶۰۲.....	سیستم اطلاعات بیمارستان
۶۰۴.....	پیوست ۶ / علائم حیاتی
۶۱۷.....	پیوست ۷ / تکریم مادر باردار و منشور حقوق بیمار
۶۳۱.....	پیوست ۸ / اصطلاحات رایج در بلوک زایمان
۶۶۰.....	منابع